

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра журналістики та філології

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

___ Володимир САДІВНИЧИЙ

_____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 061 Журналістика

освітньо-професійної програми Журналістика

на тему:

Рефлексії війни: добірка авторських журналістських матеріалів

Reflections on the war: a selection of author's journalistic materials

Здобувача групи ЖТ-01/1

(шифр групи)

Короля Артема Миколайовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____
(підпис)

Артем Король
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник _доц. каф. журн. та філол., к. н. із соц.ком., доц. Тетяна Ковальова _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

Суми 2024

Король А. Рефлексії війни: добірка авторських журналістських матеріалів; робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: 061 — журналістика / наук. керівник Т. В. Ковальова Суми : СумДУ, 2024. 45 с.

У роботі представлено добірку авторських журналістських матеріалів, які відображають різні аспекти життя під час війни. Матеріали створені в жанрах проблемного інтерв'ю та інтерв'ю з елементами репортажу. Вони висвітлюють теми розвитку міського середовища та громадського активізму в місті Суми. Особливістю матеріалів є їхня конструктивна спрямованість та використання візуалізації даних.

Обсяг роботи складає 45 сторінок, 8-21 сторінки становить пояснювальна записка, а 22-41 сторінки — інформаційні продукти. У роботі використано текстові та ілюстративні матеріали, зокрема інтерактивні візуалізації.

Актуальність теми полягає в необхідності створення конструктивних і мотиваційних матеріалів для локальної аудиторії під час війни. В умовах інформаційної війни та втоми аудиторії від негативних новин важливо знаходити баланс у висвітленні воєнної та невоєнної тематики, підтримувати ініціативність громадян та їхню віру в майбутнє.

Метою роботи є створення добірки авторських журналістських матеріалів, які б відображали різні аспекти життя під час війни та спонукали читачів до активної участі в розвитку своїх громад. Матеріали покликані показати, що навіть у складних умовах можливі позитивні зміни на локальному рівні.

Основним результатом роботи є два авторські матеріали, які на прикладі Сум показують потенціал розвитку міського середовища та важливість низових ініціатив жителів. Використання візуалізацій даних робить ці матеріали більш привабливими та зрозумілими для аудиторії. Публікації мають потенціал надихнути читачів на власну активність та залученість до життя своїх громад.

Ключові слова: візуалізація даних, громадський активізм, конструктивна журналістика, локальні медіа, міське середовище.

Abstract

This bachelor's qualification work presents a selection of author's journalistic materials that reflect various aspects of life during the war. The materials are created in the genres of problematic interviews and interviews with elements of reportage. They cover topics of urban development and civic activism in the city of Sumy. The peculiarity of the materials is their constructive focus and the use of data visualization.

The volume of the work is 45 pages, 8-21 pages are an explanatory note, and 22-41 pages are information products.

The relevance of the topic lies in the need to create constructive and motivational materials for the local audience during the war. In the context of the information war and audience fatigue from negative news, it is important to find a balance in covering military and non-military topics, to support citizens' initiative and their faith in the future.

The aim of the work is to create a collection of author's journalistic materials that would reflect various aspects of life during the war and encourage readers to actively participate in the development of their communities. The materials are intended to show that even in difficult conditions, positive changes at the local level are possible.

The main outcome of the work is two author's materials that show the potential of urban development and the importance of grassroots initiatives of residents on the example of Sumy. The use of data visualizations makes these materials more attractive and understandable to the audience. The publications have the potential to inspire readers to become more active and involved in the life of their communities.

Keywords: constructive journalism, data visualization, local media, civic activism, urban environment.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Пояснювальна записка	8
1. 88	
1.1. Опис практичної проблеми, яка вирішується у кваліфікаційній роботі	8
1.2. Аналіз матеріалів прямих конкурентів	8
2. Специфікація виконаної роботи	11
2.1. 11	11
2.2. 144	
2.3. 1616	
2.4. 1616	
2.5. 1717	
Список використаних джерел	19
II. Інформаційний продукт	22
Висновки	44

ВСТУП

На сьогодні медіа часто наповнені негативним новинним контентом через активні бойові дії на території України. Більш трагічний стиль висвітлення такої інформації може бути зумовлений бажанням якомога сильніше вражати аудиторію, аби збільшувати трафік. Ще одна ймовірна причина — відсутність інтересу чи вмінь розбиратися в проблемах глибше, аніж просто їх констатувати. Медіа можуть вдаватися до швидких передруків без глибоких задумів, як для оперативності, так і для якнайшвидшого завоювання уваги.

Водночас, як пише дослідниця Дар'я Лобанок, за результатами аналізу Інституту прикладних позитивних досліджень, яке було проведене в 2017 році, «значна кількість людей стверджують, що вони втомлені від негативних і сенсаційних новин і також зазначають, що потік таких новин залишає їх безсилими та пригніченими. Команда кількісно оцінила деякі з цих наслідків. Вони виявили, що всього 3 хвилини негативних новин зранку можуть збільшити шанси на поганий день. Навіть короткий контакт з такою інформацією може мати тривалі наслідки. Проте це лише половина історії. Зміна способу висвітлення новинної історії, а саме зміщення акценту від простого повідомлення про проблеми на додаткове виділення потенційних чи фактичних рішень, має позитивний вплив на мозок. Інститут прикладних позитивних досліджень також виявив, що зосередженість на рішеннях збільшила навички вирішення проблем новачків у читанні новин на 20%, не кажучи вже про те, що ці статті робили людей менш тривожними і більш енергійними» [5].

Таким чином медіа варто намагатися відповідати запитам аудиторії, а також піклуватися про її ментальний стан, зокрема, створюючи конструктивні матеріали, які показують шляхи розв'язання проблем, досвід справжніх людей. Уве Крюгер, німецького медіадослідник Лейпцизького університету зазначає, що ЗМІ публікують «погані» новини з фокусом на негативні відхилення.

Альтернатива цьому — конструктивна журналістика, підхід якої орієнтований на пошук позитивних моментів і розв'язання проблем [8].

Важливим аспектом якісного журналістського матеріалу в сучасному технологічному медіасвіті є доповнюючі ілюстративні матеріали. Через еру коротких відео й нагальну проблему кліпового мислення аудиторія потребує не лише текстового контенту в журналістських матеріалах.

Джеймс Мартин, який передбачив появу Інтернету, поділяв людей на два типи. Перший тип — «людина книги» — отримує інформацію з книг, має «тривале» мислення. Головна відмінна риса таких людей — великий обсяг уваги і здатність до аналізу інформації. Другий тип — «люди екрану» — наділені кліповою свідомістю, вони кардинально відрізняються від першого типу. Окрім того, сучасна молодь переважно є візуалами за типом сприйняття інформації, оскільки бачить світ крізь призму «картинок», відеозображень, це й формує нові вимоги до методики надання інформації в навчальному процесі [2]. Втім ця проблема стосується не лише навчання, тому й сучасні журналістські матеріали необхідно ілюструвати.

Зокрема, ілюстративним матеріалом, який можуть використовувати медіа, є візуалізація даних. Ідеться про діаграми, інфографіки, мапи тощо. Дослідник Дмитро Солодовник зазначає, що «вдала візуалізація даних робить контент більш доступним і зрозумілим для аудиторії, привертає її увагу та збільшує популярність матеріалів» [9].

Так розуміємо, що для ефективного розповсюдження матеріалу в сучасному медіаполі візуалізація даних є важливим аспектом. Дмитро Солодовник зазначає: «Науковці наголошують, що сучасний медіапростір потребує ефективної візуалізації, оскільки чутливість користувачів до візуальних об'єктів перевищує чутливість до тексту, тому перед медіа постає питання створення якісних, зрозумілих та естетичних візуальних об'єктів» [9].

Саме тому створення журналістських текстів із елементами конструктивної журналістики, а також візуалізації даних є **актуальним**.

Мета роботи — створити добірку авторських матеріалів із візуалізацією даних, а також ознаками конструктивної журналістики. Аби досягнути мети, **слід виконати такі завдання:**

— обґрунтувати авторський задум і пояснити важливість створення матеріалів про низові ініціативи й під час воєнного стану, окреслити проблему негативних новин у медіа;

— провести аналіз матеріалів подібних тем у конкурентів (інших локальних медіа Сум) і порівняти їх із власними продуктами;

— створити добірку власних журналістських матеріалів про локальні ініціативи під час війни, обґрунтувати їхню релевантність, відповідність вимогам обраного формату дослідження й потребам ринку локальних медіа.

Створені матеріали з ознаками конструктивної журналістики та візуалізацією даних можуть бути опубліковані в місцевих медіа та сприяти розвитку громадянського суспільства, низових ініціатив у регіоні. Це визначає **практичне значення роботи**.

Структура роботи. Робота складається з Пояснювальної записки, Інформаційного проєкту, Висновків та Списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 45 сторінок.

Пояснювальна записка

1. Обґрунтування інформаційного продукту

1.1. Опис практичної проблеми, яка вирішується у кваліфікаційній роботі

Як зазначили раніше, Джеймс Мартин виокремлює поняття «люди екрану». Це сучасна потенційна й фактична аудиторія медіа, яка наділена кліповою свідомістю, вони кардинально відрізняються від «людей книги». Сучасні медіаспоживачі, особливо молодь, мають кліпове мислення та віддають перевагу візуальній інформації. Вони потребують матеріалів, які б поєднували текстовий та візуальний контент, були динамічними та інтерактивними.

Також науковці стверджують, що споживачі інформації страждають через негативний контент. Надмір негативних новин, особливо в умовах війни, виснажує аудиторію та викликає відчуття безпорадності.

Тому медіа слід створювати матеріали, які б, з одного боку, відповідали запитам «людей екрану» на візуальність та інтерактивність, а з іншого — несли конструктивний меседж, фокусувалися на позитивних прикладах та рішеннях. Особливо важливими такі матеріали є для локальних медіа, які мають потенціал впливати на розвиток своїх громад та підтримувати низові ініціативи.

1.2. Аналіз матеріалів прямих конкурентів

Після аналізу сумських медіа я знайшов лиш новинні матеріали на обрані мною теми для інформаційного продукту. Так 25 квітня Суспільне Суми писало про проєкт облаштування берега Псла, який публічно представляв, зокрема, Ігор Титаренко [6].

Цей матеріал Суспільного — замітка про презентацію конкретного проєкту, зосереджена на деталях задумки та процесу її розробки. Вона містить

детальну інформацію про локацію, зонування, етапи розробки тощо. Також журналісти Суспільного додали коментарі головного архітектора міста, який обіцяє врахувати ідеї проєкту при розробці Генерального плану, й коментар кандидатки географічних наук, яка консультувала авторів проєкту перед його розробкою.

У моєму проблемному інтерв'ю з елементами портрету про Ігоря Титаренка більше уваги приділено баченню архітектора щодо розвитку рекреаційних зон у місті загалом. Я також охоплюю більше тем, порівняно з однією частиною набережної в матеріалі Суспільного. У моєму тексті йдеться про створення нових парків, скверів, набережних у різних частинах міста. Пропозиції архітектора мають більш концептуальний характер, без прив'язки до конкретного проєкту. Матеріал побудований виключно на баченні самого архітектора, без коментарів представників влади чи інших фахівців.

Урешті, обидва матеріали порушують важливу для Сум тему облаштування рекреаційних зон та розвитку міського середовища. Але вони відрізняються за форматом, масштабом висвітлення проблеми та ступенем деталізації. Матеріал про набережну Псла — це замітка про конкретні подію й проєкт, тоді як інтерв'ю з Ігорем Титаренком — радше роздуми архітектора про загальний розвиток міста.

Також про презентацію проєкту архітекторів у інформаційному жанрі писало онлайн-медіа «Цукр» [3]. Утім, порівняно з матеріалом Суспільного, журналісти Цукру менше деталізували концепцію та етапи реалізації ідеї. Водночас автори використали суттєво більше ілюстративних матеріалів: 14 фото проти 4 у замітці Суспільного. Зазначу, що 12 із 14 ілюстрацій у матеріалі Цукру — це візуалізації проєкту архітекторів. На мою думку, це дозволяє читачам

краще зрозуміти ідеї архітекторів, бо на фото вони бачать, який вигляд приблизно може мати проєкт у майбутньому.

Про толоку біля Реального училища також писало Суспільне Суми [1]. Це був новинний матеріал і порівняно з моїм текстом можна відзначити кілька суттєвих відмінностей. Журналісти Суспільного повідомляли базові факти про захід, то я більш розгорнато розкривав проблему через інтерв'ю з елементами репортажу. Суспільне обмежується констатацією: «Протягом 9-10 грудня у Сумах проходить толока на території старого «Реального училища», а в моєму матеріалі детальніше описана історія та архітектурна цінність будівлі, сучасний стан пам'ятки. Якщо Суспільне лише називає ініціаторів толоки — «спільноту «СМ Архітектори», то я розкриваю мотивацію та плани активістів через їхні розлогі цитати: «Ми хотіли показати громаді, що звичайні люди можуть самоорганізуватися та зробити те, що влада через різні обставини не робить». Суспільне пише про мету толоки досить лаконічно: «Наша мета поспилювати та прибрати чагарники, що шкодять фасадам та ділянці історичної будівлі», водночас мій матеріал розглядає захід в ширшому контексті — як «перший крок на шляху до порятунку й відродження Реального училища». Окрім опису самої події, я також розкриваю проблеми реставрації пам'ятки, бездіяльності влади, тоді як новина Суспільного оминає ці аспекти. Також мій матеріал містить більше деталей щодо масштабів толоки, конкретних видів робіт, труднощів тощо. Підсумовуючи, можна сказати, що замітка Суспільне Суми виконує суто інформаційну функцію, повідомляючи про захід, його організаторів та мету, а мій матеріал пропонує глибший, проблемний погляд на подію, розкриваючи її через історії та мотивацію учасників, а також розглядаючи толоку в ширшому контексті збереження історичної спадщини міста.

2. Специфікація виконаної роботи

2.1. Авторська ідея

Теми моїх матеріалів — потенційні набережні та інші рекреаційні зони в Сумах за задумом місцевого архітектора, а також приклад толоки біля Реального училища в Сумах, захаращеної, проте цінної будівлі в місті, й бачення активістів, як розвивати цей об'єкт надалі. Матеріали подібної проблематики, на мою думку, необхідні локальним медіа. Вони стосуються тем максимально наближених до жителів міста: описані місця потенційні читачі можуть проходити щодня. Відповідно така наближеність тематики до реальності аудиторії вказує на його релевантність. Крім того, важливо, що експертами в матеріалах також є місцеві жителі, у цьому випадку — молоді, ініціативні, а водночас і освічені фахівці. Ідея таких матеріалів — допомогти читачеві повірити у власну суб'єктність. Люди, які мають розуміння, як робити позитивні зміни, необхідні місту, області та й загалом державі для розбудови сталих інституцій чи проєктів знизу догори. Тобто, за задумом написані матеріали наштовхнуть читача на власні ініціативи з розвитку певної сфери життя, наприклад, у місті Суми. Як мінімум, людина прочитає про таку історію й знатиме, що є інші люди, які вірять у власні ідеї й вже починають їх втілювати в реальності. Це збільшуватиме віру у розвиток міста найближчим і подальшим майбутнім.

Особливу вагу конструктивні матеріали можуть мати в локальних медіа, коли не лише інформують аудиторію, а й пропонують шляхи розв'язання проблем і спонукають громаду до дій. На відміну від національних медіа, локальні — мають можливість глибоко занурюватися в контекст своєї громади, розуміти її потреби та запити. Саме тому конструктивна журналістика, яка акцентує на рішеннях може мати більший вплив на життя місцевої спільноти. Позитивний досвід, історії успіху активістів чи підприємців, здатні надихнути

читачів, підштовхнути їх до власних ініціатив. Особливо цінними є публікації, які не просто фіксують результати, а й пояснюють, як саме їх було досягнуто, які перешкоди довелося здолати. Врешті конструктивні матеріали в локальних медіа сприяють розвитку громадянського суспільства, залученості людей до життя своєї громади, їхній готовності брати відповідальність за своє місто чи село. В умовах децентралізації, коли багато повноважень і ресурсів передається на місця, така активність і свідомість жителів стає критично важливою.

Перший матеріал у авторській добірці із заголовком «Десяток нових парків, скверів і кілометри набережних: як мають розвиватися Суми — бачення молодого архітектора» — це проблемне інтерв'ю з елементами портретного. У ньому я розповідаю про бачення розвитку рекреаційних зон у Сумах архітектора Ігоря Титаренка, а також розкриваю його особистість, підхід до роботи.

Структура тексту побудована в такій послідовності: вступ або лід окреслює проблему (брак парків, скверів, набережних у Сумах) та представляє експерта, який пропонує своє бачення. Далі йдуть текстові блоки про: ідентичність Сум як міста, необхідність створення нових рекреаційних зон, особливо в периферійних районах міста, пояснення концепції децентралізованого розвитку. Після частина з конкретними пропозиціями архітектора щодо місць для нових парків, скверів — понад 10 локацій, детальний опис кожної, її потенціалу. Блок про потенціал розвитку набережних у Сумах, детальне пояснення пропозицій щодо нових об'єктів біля водойм міста.

Особливостями цього тексту можна визначити такі характеристики: баланс між концептуальним баченням архітектора щодо розвитку міста та конкретними пропозиціями, використання історичних фактів, статистичних даних для аргументації. Крім того, важливими частинами матеріалу є ілюстрації — це якісні фото місцевостей, де архітектор пропонує облаштувати рекреаційні

зони, а також мапи, які наглядно демонструють недостатню кількість таких зон на периферії міста, можливі ділянки розташування тощо.

Загалом, матеріал є прикладом локальної журналістики з ознаками журналістики рішень і візуалізацією даних. У тексті я не лише висвітлюю проблеми, а й показую можливі шляхи їхнього вирішення. Матеріал має потенціал зацікавити широке коло читачів та спонукати міську владу до діалогу з громадою щодо розвитку Сум.

Другий авторський матеріал із заголовком «Сумські активісти очистили територію біля Реального училища. Що тепер планують там зробити» — це проблемне інтерв'ю з кількома респондентами. У ньому я описував, як активістам вдалося організувати й провести толоку біля Реального училища, а також розповідав про мотивацію й плани організаторів на майбутнє.

Структурно в матеріалі спочатку стисло описується толока біля Реального училища, а також значення цієї будівлі в історії міста Суми. Далі — детальніше блоки про історію та архітектурну цінність Реального училища, опис сучасного стану будівлі. Після йдеться про ідею толоки та її організацію, розповіді активістів про їхню мотивацію, деталі підготовки та проведення заходу. Також ініціатори толоки діляться планами на майбутнє: пояснюють ідею створення на базі Реального училища університету архітектури. Окрема частина тексту про проблеми реставрації пам'ятки: брак фінансування, невизначеність з документацією, байдужість влади. У підсумку я акцентував на важливості збереження історичної спадщини та ролі громадських ініціатив у цьому процесі.

Особливостями цього матеріалу можна назвати поєднання опису події з роздумами про минуле та майбутнє Реального училища. Поєднання історичної складової і сучасного бачення — нерозривне через історичну скалдову, важливо підкреслювати тяглість процесів у часі для кращих результатів сприйняття, зокрема, й усвідомлення сенсів журналістського тексту. Також тема матеріалу розкрита через історії конкретних людей — спільноти молодих активістів,

архітекторів із Сум. Наближеність проблематики матеріалу до реального життя мешканців міста сприяє більшій довірі від читачів. Через це так само важливо, що спікери — місцеві фахівців, які прагнуть розвивати рідні території.

Також варто відзначити, що в матеріалі використані фотографії Реального училища за різних часів. Вони допомагають читачеві наочно зрозуміти спочатку величність будівлі, а після й занедбаний стан. Для матеріалу я також створив інтерактивні візуалізації-порівняння, у яких читачі за допомогою повзунка можуть порівняти фото Реального училища в різні періоди.

Загалом, матеріал є прикладом журналістської роботи для локального медіа, яка не лише констатує інформацію про подію, що відбулася, а й більш глибоко розкриває важливі для міста теми. Цей текст показує, як ініціатива знизу може привернути увагу до занедбаних пам'яток та спонукати владу до дій. Водночас, не йдеться про ідеалізацію ситуації, а навпаки чесно розповідається про проблеми, які заважають відродженню Реального училища. Це робить матеріал збалансованим та об'єктивним.

2.2. Інформаційний привід

Інформаційні продукти в цій роботі мають деякі спільні характеристики. Це матеріали, які, зокрема, спонукають читачів вірити в позитивні зміни в місті Суми, яке розташоване за 30 кілометрів від кордону, який нині є лінією бойового зіткнення з агресоркою Росією. Під час повномасштабного вторгнення слід балансувати тематику матеріалів у медіа. Беззаперечно важливо висвітлювати війну, її вплив на людей, місто тощо. Водночас необхідно й не забувати проблеми, які можуть безпосередньо не стосуватися війни. Зокрема, такими темами є урбаністика, активізм, історії успіху. Саме про це йдеться у моїх матеріалах. Можливо, під час війни роль подібних текстів є ще більш важливою, ніж у мирний час. Зокрема, тому що аудиторія переважно споживає життєво

необхідні новини, проте вони часто є негативними й не показують розуміння, як жити далі. Накопичення подібних думок у читачів призводитиме до погіршення морального або й фізичного станів, зневіри в майбутньому, неефективності на роботі.

У дослідженні «Стан українських регіональних медіа 2024 року», проведеного Media Development Foundation, експерти зазначають, що прослідковується втома аудиторії від війни. «Про це говорить майже половина респондентів у глибинних інтерв'ю. Порівнюючи з 2022 роком, коли життя людей пробігало в «новинно-емоційних хвилях», тобто новини про події в країні й на фронті зокрема були найбільш затребуваними, то на кінець 2023 — початок 2024 року помітним є спад споживання такого контенту. Експерт дослідження Андрій Боборикін пояснює це тим, що за останні два роки українська аудиторія адаптувалася до реалій війни і, як наслідок, — до тривожних воєнних новин. Медіаспоживачі поступово повертаються до тем повсякденного життя на кшталт розкладу транспорту, погоди та здоров'я. Крім того, неодноразово респонденти наголошують на тому, що аудиторія вимагає розважального контенту» [10].

Ми маємо прийняти факт, що війна може тривати довго й людям потрібно жити в цих умовах. Водночас у суспільстві тривають не лише воєнні процеси. До того ж тема післявоєнного відновлення також є надзвичайно важливою, зокрема, це прослідковуються в комунікаціях української влади та коаліції партнерів. Вони наголошують, що про сценарії відбудови потрібно дискутувати вже зараз, аби це було максимально якісно й ефективно в майбутньому. Конструктивні матеріали, ба більше в локальних медіа розвивають сталість громад і прямо зараз, і формують післявоєнний фундамент. Аудиторія, яка споживає такий контент, отримує не просто надію, а й деякі конкретні кроки, які тут і зараз змінюють місто на краще, а також змінюють сприйняття життя в ньому. Відповідно жителі вбачають перспективу залишатися вдома й сприяти локальному розвитку.

У згаданому дослідженні українських регіональних медіа 2024 року, проведеного Media Development Foundation, також наголошують: «Поки ми не бачимо тенденції до активного переходу медіа на розважальний контент. Проте, такий запит від аудиторії є і це потенційно може вплинути на зміну вектора 2024 року. Щоби втримати баланс між серйозним і розважальним контентом, редакції зменшують навантаження на стрічку новин, підвищують кількість унікальних матеріалів, пробують різні відеоформати (як довгі, так і короткі), розширюють теми» [10].

2.3. Цільова аудиторія

Цільовою аудиторією матеріалів є молодь віком від 18 до 35 років. Це категорія людей, якій за задумом найбільше може відгукнутися ідея текстів. Вони мають надихнутися прикладами ініціативних жителів і, можливо, самостійно реалізувати проєкти. Також молодь більш відкрита до нових підходів і вірить у них. Це означає, що серед цих людей простіше ламати стереотипи про несуб'єктність громадян. Ще одна категорія людей для якої розраховані матеріали — це переселенці. Вони потребують віри в нормальне життя в нових для себе містах. Важливо показувати їм такі можливості, щоб це допомагало інтегруватися в нові кола спілкування. Водночас слід розповідати й про проблеми на шляху героїв, аби матеріали не сприймалися як брехня чи пропаганда. Обрані теми першочергово мають підсвітити надихаючі аспекти життя навіть під час воєнного стану.

2.4. Характеристика джерел фактів та інформації

Експертом у матеріалі про можливі рекреаційні зони є Ігор Титаренко — молодий архітектор, який не просто критикує наявні проблеми, а пропонує своє бачення розвитку Сум. Його вік (23 роки) дозволяє говорити про свіжий,

незаангажований погляд на урбаністику. Водночас, він демонструє ґрунтовні знання історії та географії міста, що свідчить про його фаховість. Архітектор уособлює нове покоління міських діячів, які прагнуть зробити Суми комфортнішими для життя. Його пропозиції конкретні та реалістичні, що робить матеріал корисним для читачів.

У іншому матеріалі про Реальне училище спікерами також є місцеві жителі, у цьому випадку — молоді, ініціативні, а водночас і освічені фахівці. Вибір саме цих експертів зумовлений кількома факторами. По-перше, вони не просто живуть у місті, а активно цікавляться його розвитком, мають професійні знання та навички в сфері урбаністики й архітектури. По-друге, спікери демонструють не лише теоретичні знання, а й практичну залученість до тем, які вони коментують. По-третє, теми, які порушують експерти, стосуються не абстрактних урбаністичних концепцій, а конкретних локацій та проблем Сум. Парки, сквери, набережні, про які говорить Ігор Титаренко, — це місця, якими щодня користуються або які щодня бачать сум'яни. Будівля Реального училища, про яке йдеться у другому тексті — це історична пам'ятка в центрі міста, повз яку часто проходять жителі. Тобто, обрані теми та локації максимально наближені до щоденного досвіду та потреб місцевої аудиторії.

Таким чином обрані місцеві освічені експерти допомагають розкрити теми міського розвитку та збереження історичної спадщини Сум з точки зору людей, які глибоко розуміють контекст, мають практичні ідеї та поділяють цінності й потреби своєї аудиторії. Це робить їхні коментарі та історії цінними, релевантними та потенційно впливовими для читачів — жителів Сум.

2.5. Прогнозовані результати втілення, сфери застосування

Прогнозовані результати втілення цієї кваліфікаційної роботи мають потенціал позитивно вплинути на роботу локальних медіа та розвиток місцевих

громад. Передусім, створені авторські матеріали можуть бути опубліковані в сумських медіа та послужити прикладом того, як висвітлювати теми міського розвитку та громадських ініціатив у конструктивному світлі, із залученням візуальної складової. Це може спонукати інших журналістів створювати подібні матеріали, тим самим покращуючи локальний медіапростір якісним, суспільно значущим контентом.

Крім того, публікація таких матеріалів може мати реальний вплив на життя громади. Читачі, особливо молодь, отримають позитивні приклади того, як прості жителі можуть своїми силами змінювати місто на краще. Це може надихнути їх на власні ініціативи, волонтерство, активну участь у житті Сум. Локальний бізнес та міська влада, побачивши такі публікації та реакцію на них, можуть більш охоче підтримувати низові проекти, враховувати думку громади при плануванні розвитку міста.

У ширшій перспективі, поширення такої практики конструктивної журналістики з фокусом на локальних темах може сприяти розвитку громадянського суспільства в Сумах та регіоні. Люди відчуватимуть більшу причетність до свого міста, відповідальність за його стан та розвиток. Це особливо важливо в умовах децентралізації, коли багато повноважень та ресурсів передаються на місцевий рівень.

Також подібні матеріали можуть посилити горизонтальні зв'язки всередині громади, створити атмосферу довіри та співпраці між різними її групами — молоддю, бізнесом, владою, активістами. Це матиме позитивний вплив на стійкість та життєздатність Сум у складних умовах війни.

Врешті, представлена робота може стати внеском у дискусію про роль та формат локальної журналістики в Україні. Вона показує, як медіа можуть не лише інформувати, а й мотивувати та об'єднувати свою аудиторію навколо

спільних цінностей та цілей. Цей досвід може бути цікавим та корисним для журналістської спільноти, дослідників медіа, громадського сектору.

Список використаних джерел

1. Вороненко В. Сум'ян збирають на толоку на території "Реального училища". Суспільне | Новини. URL: <https://suspilne.media/sumy/635912-suman-zbiraut-na-toloku-na-teritorii-realnogo-ucilisa/> (дата звернення: 07.06.2024).
2. Корчова Г. Кліпове мислення як науково-методична проблема у професійній освіті. URL: https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2022_1_6.pdf (дата звернення: 07.06.2024).
3. Кріцька В., Шпурік А. 📷 У Сумах створили дизайн-проект відновлення набережної Псла. Цукр. URL: <https://cukr.city/news/2024/metodychkarichka/> (дата звернення: 07.06.2024).
4. Лавришин Ю. Війна та криза змушують медіа дбати про якість. detector.media. URL: <https://detector.media/community/article/211479/2023-05-20-viy-na-ta-kryza-zmushuyut-media-dbaty-pro-yakist/> (дата звернення: 07.06.2024).
5. Лобанок Д. «Журналістика рішень у соціокомунікативному просторі українських медіа: добірка матеріалів». SumDU Repository: Home. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86931/1/Lobanok_mag_rob.pdf (дата звернення: 07.06.2024).
6. Майоров Б., Марковська Ю. Архітектори Сум представили план облаштування берега Псла у середмісті. Суспільне | Новини. URL: <https://suspilne.media/sumy/732295-ce-realnij-proekt-arhitektori-sum-predstavili-plan-oblastuvanna-berega-psla-u-seredmisti/> (дата звернення: 07.06.2024).
7. Моніторинговий звіт за травень 2023 року - Сумська область. IDPO.ORG.UA. URL: <https://idpo.org.ua/reports/5310-monitoringovij-zvit-za-traven-2023-roku-sumska-oblast.html> (дата звернення: 07.06.2024).

8. Проблема vs. її вирішення: навіщо редакціям конструктивна журналістика. Європейська обсерваторія журналістики - ЕЖО. URL: <https://ua.ejo-online.eu/3642/etyka-ta-yakist/navishcho-redaktsiyam-konstruktyvna-journalistyka> (дата звернення: 07.06.2024).
9. Солодовник Д. Візуалізація даних у новітніх конвергентних медіа України | Синопис: текст, контекст, медіа. Синопис: текст, контекст, медіа. URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/570> (дата звернення: 07.06.2024).
10. СТАН УКРАЇНСЬКИХ РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА 2024 РОКУ. Media Development Foundation. URL: <https://research.mediadevelopmentfoundation.org/> (дата звернення: 07.06.2024).
11. Стеблина Н. Українські регіональні медіа під час війни: кримінал та «соціалка» повертають свої позиції. detector.media. URL: <https://detector.media/infospace/article/200634/2022-07-01-ukrainski-regionalni-media-pid-chas-viyny-kryminal-ta-sotsialka-povertayut-svoi-rozytsii/> (дата звернення: 07.06.2024).
12. Українські медіа та війна. Підсумки моніторинрів ІМІ 2023 року. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/-i58282> (дата звернення: 07.06.2024).
13. Що таке журналістика рішень – гайд SJN - Медіамейкер. Медіамейкер. URL: <https://mediamaker.me/ne-tilky-pro-problemy-yak-zhurnalistam-shukaty-rishennya-j-rozpovidaty-pro-nyh-gajd-solutions-journalism-network-3635/> (дата звернення: 07.06.2024).
14. Journalism S. Solutions Journalism: What is it and why should I care?. Medium. URL: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/solutions-journalism-what-is-it-and-why-should-i-care-e5acd0ab5332> (date of access: 07.06.2024).

15. Solutions Journalism - Center for Media Engagement. Center for Media Engagement. URL: <https://mediaengagement.org/research/solutions-journalism/#fnref-780-1> (date of access: 07.06.2024).

II. Інформаційний продукт

Десяток нових парків, скверів і кілометри набережних: як мають розвиватися Суми — бачення молодого архітектора

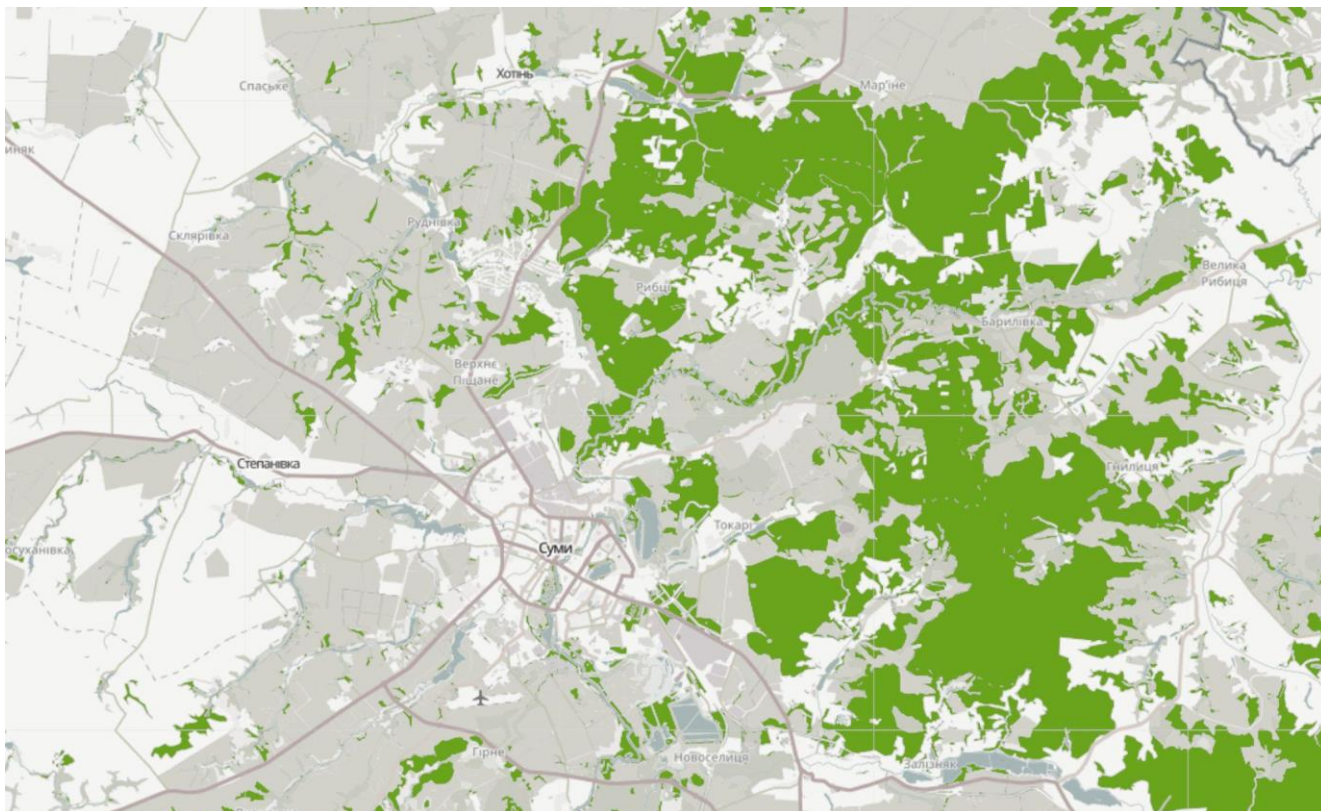
Жителі люблять Суми за унікальну природу та неповторну атмосферу спокою. Так вважає сумський архітектор Ігор Титаренко. Він також переконаний, що місту бракує парків, скверів та набережних із сучасною інфраструктурою, де б жителі могли відновлювати сили. Натомість архітектор має чимало конкретних пропозицій, де та чому такі місця варто створити. Читайте в цьому тексті, як Сумам стати комфортним містом.

Суми — спокійне місто з високим рівнем життя

Ігор Титаренко говорить, що Сумам треба визначитися з основною ідеєю міста — зрозуміти, чим є місто для пересічного сум'янина.

— За моїми спостереженнями, багато жителів асоціюють Суми зі спокоєм. Рівномірне, нешвидке місто. У Сумах і неподалік є багато зелених насаджень, тому ми ще й про єднання з природою. Вийти в ліс — для нас не проблема. Натомість кияни чи харків'яни таких можливостей не мають. Треба цінувати близькість із природою, дбати, щоб ці території не забудували. Головна ідея — спокійне місто Суми з високим рівнем життя. Спокій маємо, а комфорт треба створювати, розвиваючи умови для життя, розвитку бізнесу та

особистості містянина.

Ігор Титаренко пропонує створювати в Сумах більше рекреаційних зон. Це місця, де людина зможе відновлюватися емоційно, духовно, психологічно. Говорить, старі парки, сквери та набережні варто ревіталізувати — надати нову функцію та комфортно облаштувати, а також створювати й нові простори.

— Маємо децентралізуватися й створювати об'єкти-магніти першочергово для периферійних частин міста, бо більшість дозвілля молодих сум'ян зараз фокусується в центрі. Я кажу від імені молоді, бо мені самому 23 роки.

Це «Мануфактура», Покровська й Театральна площі, Соборна, Воскресенська вулиці, ТРЦ «Київ», «Трибуна парк», «Зелений театр», «Студентський пляж». Трохи далі озеро Чеха, «Лавина» й більше для дітей «Атріум». А мешканцям периферійних Курської чи Басів треба йти в центр, бо поруч із домом їм робити нічого. Це неправильно, на думку архітектора, він пропонує розвиватися децентралізовано.

Ігор Титаренко говорить, що можна обрати кілька об'єктів-магнітів у кожному з мікрорайонів Сум і розвивати їх. Також архітектор каже, що варто умовно поділити місто на макрорайони, об'єднавши кілька мікрорайонів. Так, аби людина, яка живе у певному мікрорайоні, змогла контактувати з сусідніми й повноцінно проводити час у своєму макрорайоні. Титаренко, вважає, таким чином розвиватиметься периферія міста.

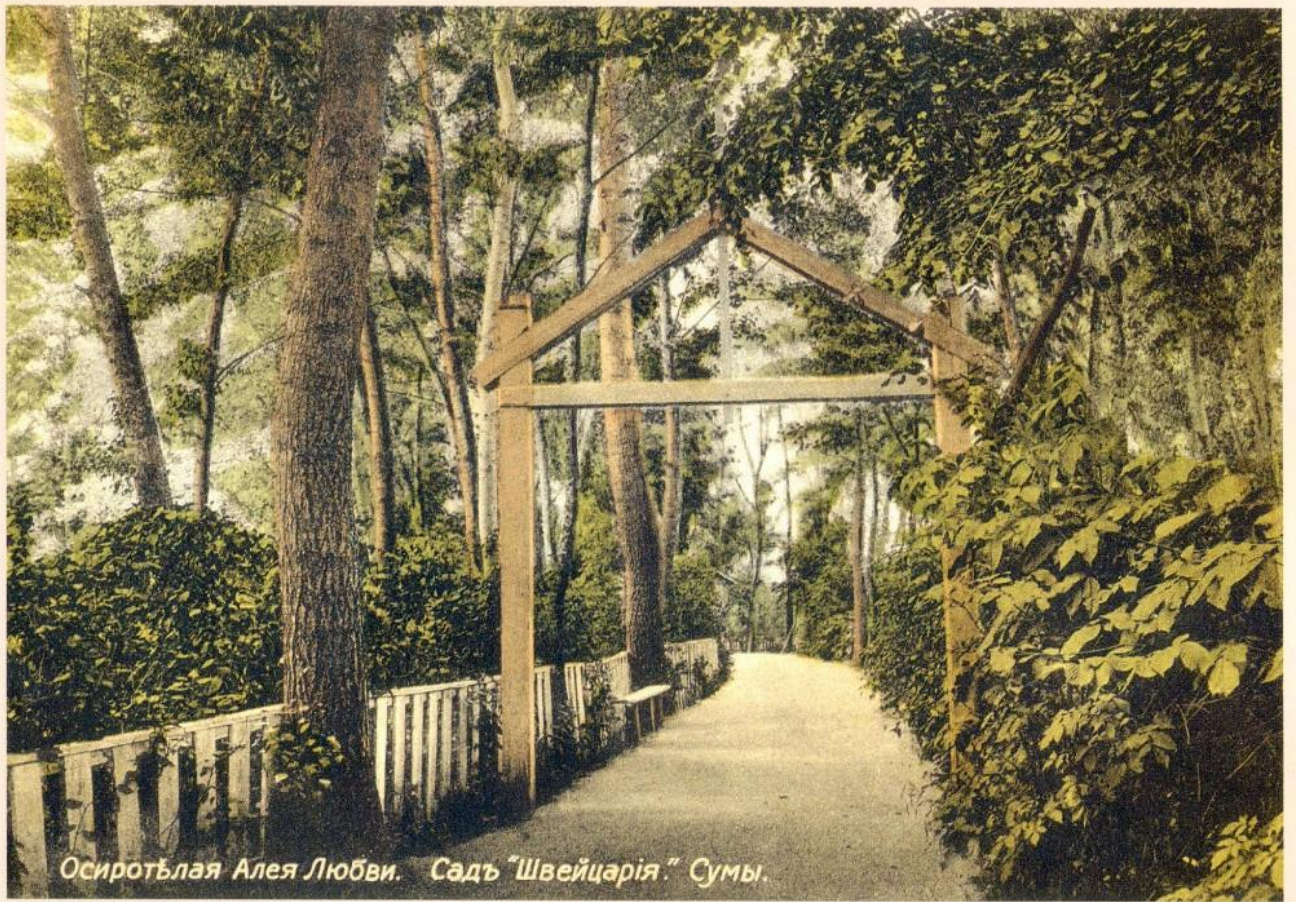
Говорить, обрати місця для об'єктів-магнітів допоможуть природні домінанти. Суми мають одразу кілька таких: унікальний ландшафт із плато та

низин, велику кількість лісів і водойм. Архітектор наголошує, що ці переваги дуже цінні через свою унікальність. Їх не можна знищувати, а варто лиш підкреслювати сучасною інфраструктурою.

Парк «Бондарний острів», заказник «Острів» і ще 7 нових рекреаційних зон у Сумах

Ігор Титаренко пропонує з десяток територій у центрі та на околицях міста, де потенційно можна створити об'єкти-магніти. Це парки чи сквери, облаштовані для прогулянок пішки, з дитиною, собакою чи на велосипеді.

— Наприклад, там, де зараз будується житловий комплекс «Еспланада» й багато років стоїть зелений паркан з боку Харківської вулиці, раніше був парк-сквер «Швейцарія». Кінець 19 — початок 20 століття, місто було маленьким, але вже існували рекреаційні зони. Ніхто не знає, які були його розміри, бо лишилася тільки одна фотографія. Але сам факт — він був! Цю зону в центрі міста варто розвивати й враховувати історичний контекст. Для початку хоча б прибрати там, аби люди могли дійти й прогулятися.

Осиротѣлая Алея Любви. Садъ "Швейцарія." Сумы.

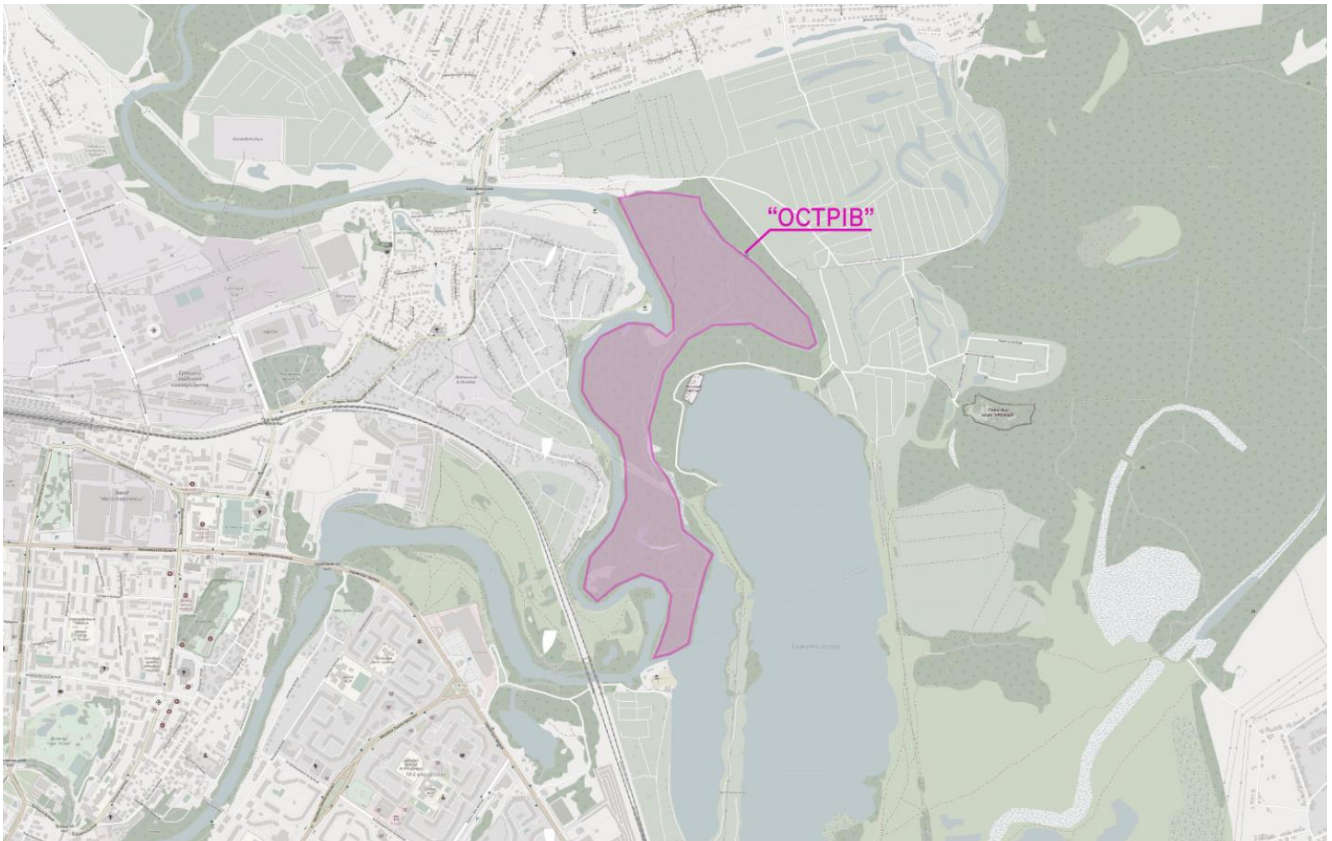
— Наступний об'єкт — «Бондарний острів», мало хто чув про нього. Знаходиться біля так званого мосту «Харитоненка» між вулицями Героїв Крут та

Івана Харитоненка. Ця ділянка зараз занедбана, але має цікаві об'єкти: внутрішню водойму, півострів, вихід до Псла. Там можна облаштувати парк. Це перспективний магніт, до якого легко дістатися пішоходам та велосипедистам.

— Парк-набережна біля Нижньохолодногірської — також недооцінена ділянка. Там чудова рекреаційна територія, яка могла б обслуговувати весь Холодногірський район і Засумську. Хоч звідти й недалеко до центру, але чому б не облаштувати сучасну набережну й там.

— Далі парк «Панська гора». Місце з унікальними ландшафтом та історією. Воно має охоронний статус, бо поруч — садибний комплекс Лінтварьових. Там розміщувалося давньоруське городище, тож ділянка має ще й історичну та археологічну цінність. Також серед переваг: внутрішнє озеро, прибережна зона Псла, унікальний ландшафт. Там продовжується плато, а над річкою — високий перепад. Звідти відкривається краєвид від Баранівки аж до Зеленого Гаю. Там може бути оглядовий майданчик з можливо найкращою панорамою в місті.

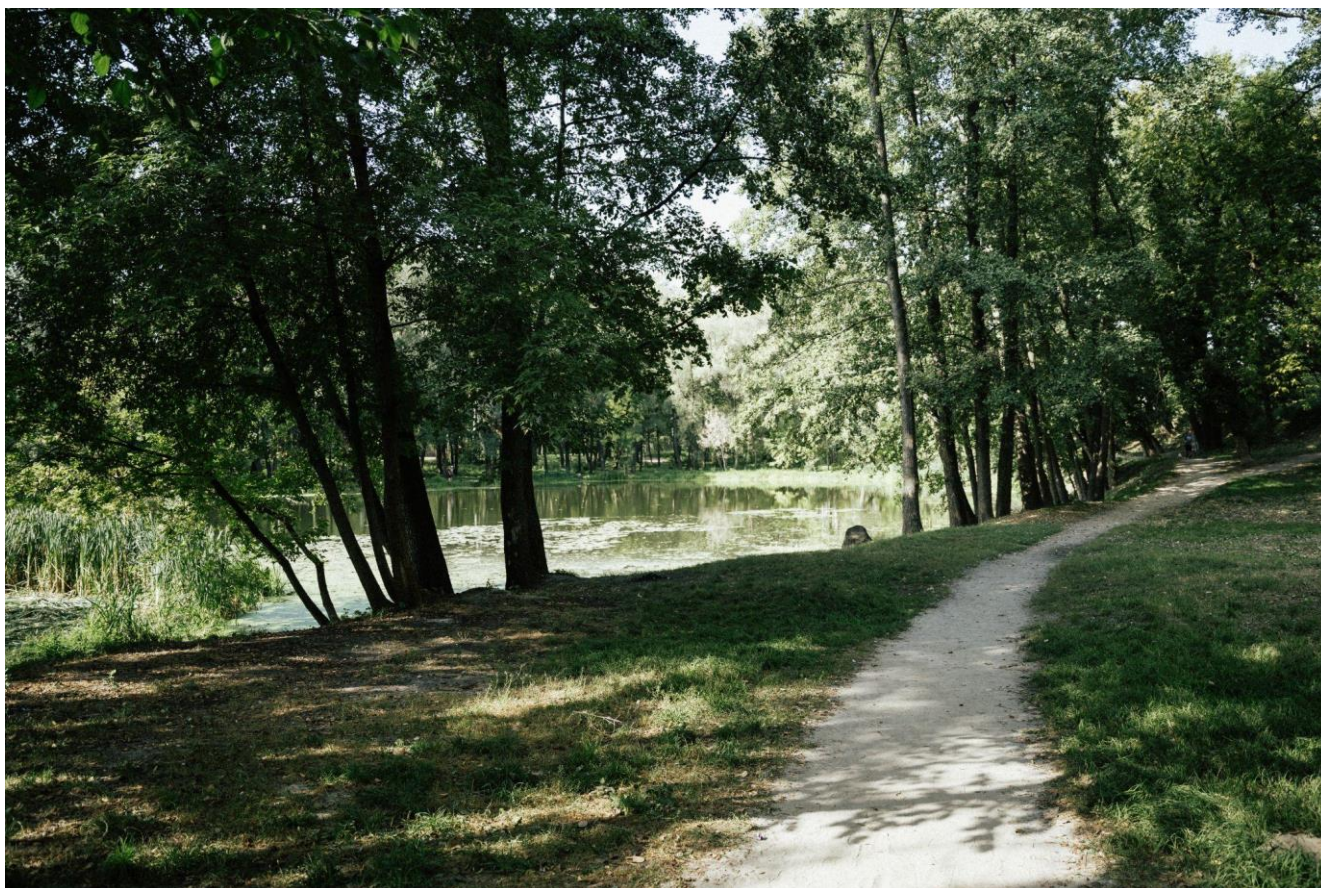

— Парк-заказник «Острів» — ділянка, яка знаходиться біля стариці річки Псел і утворює вже з новим руслом наче острів. Там великий ліс, де водяться різні тварини: зайці, лисиці, козулі, бобри, я особисто бачив оленів. Чому б не зробити заказник або навіть кемпінг? Це перспективний туристичний магніт, поготів поряд Блакитні озера та річка Псел.

— Для периферійної Тополянської, де немає місць для дозвілля молоді, пропоную розвивати сквер «Городище». Колись на цій території було давньоруське поселення. Зараз — гаражний кооператив, хоча на мапі зонування цей об'єкт позначений, як археологічний. Чому б не побудувати рекреаційну зону для людей? Історичний підтекст також необхідно використовувати, як магніт.

— Факт, який відомий не всім містянам, — Суми побудовані на чотирьох річках: Сумка, Стрелка, Псел і Попадька. І остання, найменш відома, якраз знаходиться поруч із Курським мікрорайоном, де також купа житлової забудови, а рекреаційних зон бракує. Маю кілька варіантів, аби покращити ситуацію. По-

перше, там вже є Веретинівський парк, який теж вважається археологічною зоною. Його можна ревіталізувати чи хоча б прибрати, бо зараз він захаращений. Там є лавки якісь, але варто додати сучасні тротуари та велодоріжки. По-друге, поруч із руслом річки можна облаштувати новий сквер «Попадський». Ця територія позначена, як рекреаційна зона обмеженого користування. Тобто, заборонено будувати багатоповерхівки, а зараз там просто городи. Я полюбив це місце, бо воно дуже мальовниче з неймовірними заходами сонця.

— Безпосередньо в межах Курського мікрорайону, де немає рекреаційних зон, можна облаштувати сквер «імені Романа Атаманюка». Через щільну забудову приватними будинками та панельками неможливо створити повноцінний парк. Однак у південно-західній частині є занедбаний зелений острівець, де мешканці іноді відпочивають. Це дубовий гай вздовж залізниці, який виконує функцію звукозахисного бар'єру. Там жителі Курського

мікрорайону часто смажать м'ясо, тому це місце доцільно облаштувати, як нову рекреаційну зону.

— Сквер «Миколаївський лужок» — це поруч із вулицею Героїв Сумщини та обласною бібліотекою. Назва пішла від Миколаївської вулиці та Миколаївської церкви, які були на місці сучасної площі Незалежності. Пропоную цю територію приєднати до системи скверів, які вже там існують, із писанкою біля бібліотеки зокрема. Їх варто облаштувати алеями із сучасною інфраструктурою, а не просто квітниками, як зараз.

70 кілометрів сумських набережних із велодоріжками

Ігор Титаренко визначає однією з переваг Сум — велику кількість водойм. Він також говорить, що набережні мають велике значення в рекреації, тобто у відновленні емоційного та психологічного станів людини. Архітектор підрахував скільки метрів набережних уже облаштовані в Сумах, і скільки можна зробити в перспективі.

— Ми маємо 672 метри набережної біля річки Сумки між двома мостами. Біля Псла — 330 метрів поруч із парковкою «Мануфактури» та 370 метрів у парку Ліщинських-Кожедуба. У парку рахував лише до місця, де закінчується бруківка, бо подовбаний асфальт — це не умови. Ще є майже 3000 метрів набережної навколо озера Чеха, але я би називав це невдалою спробою. Зокрема велодоріжки там — це просто заграбастання території в пішоходів.

Також Ігор Титаренко порахував потенційні набережні в адміністративних кордонах Сум:

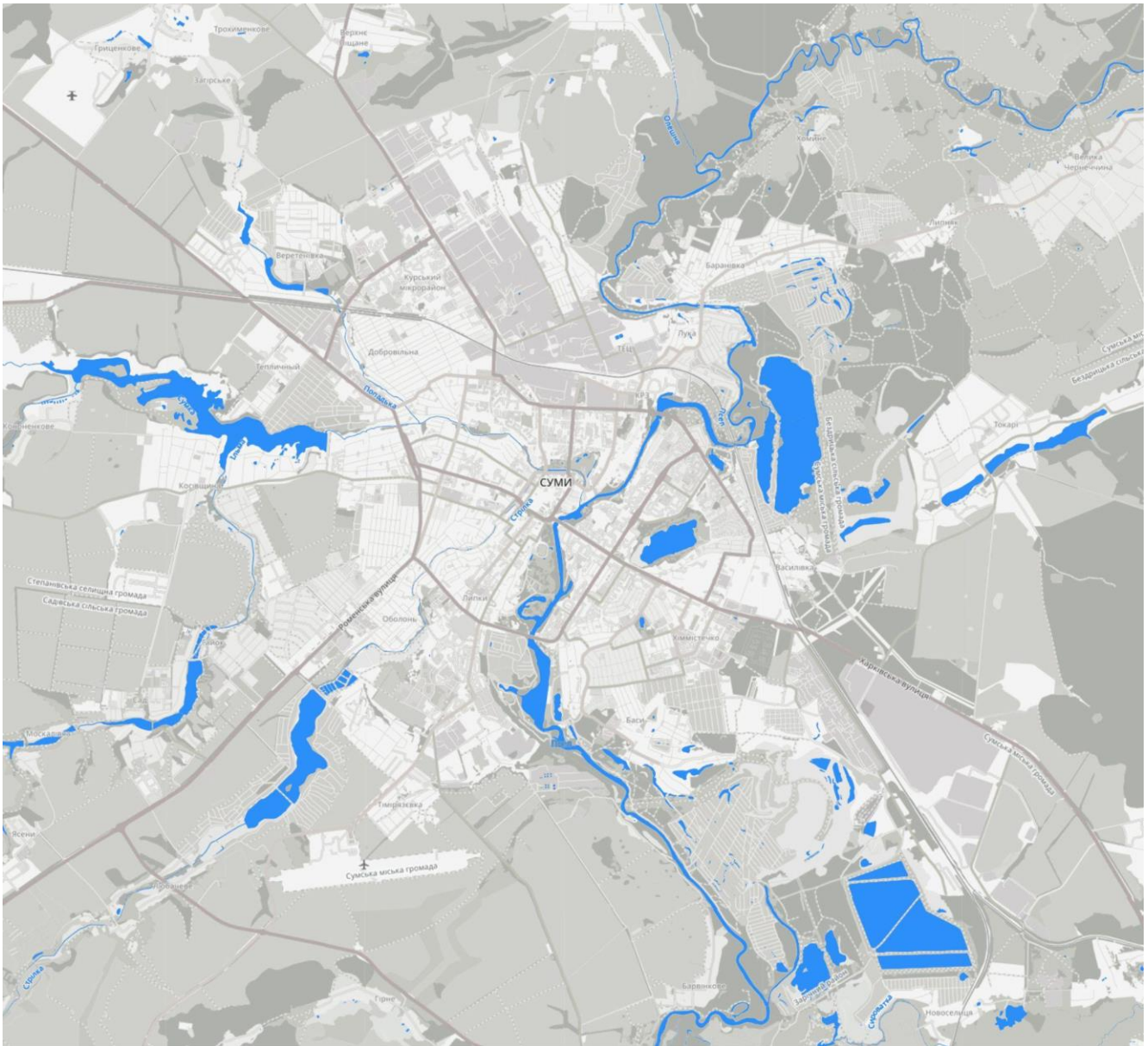
- річка Псел — 44 кілометри набережної;
- річка Сумка — 10,2 кілометри, не враховуючи Косівщинське водосховище;
- річка Стрілка — 9,2 кілометри, не враховуючи водосховища рибгоспу та

прихованої в труби ділянки річки;
— Попадька — 6 кілометрів, не враховуючи Веретенівський каскад озер.

— Урешті маємо прибережну смугу сумських річок у майже 70 кілометрів, із них лише півтора облаштовані набережними зараз. Потенціал величезний, його можна й треба розвивати. До того ж ці набережні доповнюватимуть інші магніти: парки та сквери.

Архітектор говорить, простори біля водойм мають бути пішохідними, але й доступні для малогабаритного транспорту, який їх обслуговуватиме. Набережні треба інтегрувати з природою: використовувати натуральні матеріали: дерево, камінь чи метал, робити адаптоване озеленення — не можна зрізати дерева. Важливою частиною мають стати велодоріжки. За словами Ігоря Титаренка, річки в Сумах дуже вдало розташовані. Система велодоріжок на набережних дозволить швидко та без їзди дорогами для авто дістатися будь-якої частини міста, крім спальних районів на південному сході.

Ігор Титаренко пропонує концепти розвитку набережних для кожної сумської річки. Він визнає, що ресурсів міста не вистачить для облаштування водойми повністю, тому поділяє роботу за чергами. Наприклад, для Псла архітектор виокремлює п'ять таких:

Перша черга — ділянка річки від Харківського до Прокоф'євського мосту. Ігор пояснює, що саме цей маршрут є популярним для прогулянок мешканців через доступність до центру міста та «магнітів» дозвілля. Друга черга — ділянка від Харківського мосту до мосту Харитоненка, яка через відсутність благоустрою потребує оновлення. Третя черга — ділянка від Прокоф'євського

мосту до Мамаївщини — одна з наймальовничіших прибережних територій міста, що має виразний рельєф, велику кількість джерел та ліси. Четверта черга — ділянка від мосту Харитоненка до Баранівського мосту. Там є затоки, острови, вихід до Блакитних озер. Також поруч знаходиться потенційний парк-заказник «Острів», що є невід'ємним природним «магнітом». Остання п'ята черга — ділянка від Баранівського мосту до Тополянського городища. У межах цієї зони знаходиться мальовничий район — Лука. Також там є садибний комплекс Линтварьових і потенційний парк «Панська гора».

Будувати набережну на річці Сумка архітектор пропонує з ділянки від дельти водойми до пішохідного мосту біля Нижньохолодногірської вулиці. Говорить, там уже є набережна, недобудована в радянський період, а також дамба, яка захищає від повеней Псел. Титаренко вважає це чудовим підґрунтям для реконструкції та продовження розвитку набережної Сумки. Наступною пропонує облаштувати ділянку від пішохідного мосту біля Нижньохолодногірської до Білопільського мосту. Там, говорить, є низка цікавих рекреаційних об'єктів: велика галявина, джерела, дельта Попадьки. Третя та остання ділянка — від Білопільського мосту до Косівщинського водосховища. Ігор Титаренко визнає, що ця зона найменш доглянута наразі, проте вихід до водосховища спонукає розвивати її. Говорить, панорама, яку можна побачити там на заході сонця, може стати чудовим завершенням прогулянкового маршруту.

Річку Стрільку Ігор Титаренко називає однією з найавтентичніших у Сумах, бо вона сприяла заснуванню міста. Набережна на ній матиме не надто багато цікавинок, проте кілька перспективних «магнітів» є: маловідомі Ботанічний сад та дубовий гай педагогічного університету.

Набережну на Попадці архітектор пропонує створювати від дельти річки до Веретинівського парку. Через занедбаний стан зараз вона майже пересохла, проте її необхідно розвивати, зокрема, щоб на Курському мікрорайоні з'явилися

рекреаційні зони. Титаренко пропонує почати облаштовувати набережну Попадьки від Веретинівського парку, бо там є певна інфраструктура, яка стане підґрунтям для майбутнього розвитку. і від них цінні поради та зарядитися мотивацією для тренувань та досягнень у футболі. Зустріч із футболістами стане яскравою сторінкою в історії нашого клубу та залишить незабутні враження у всіх учасників.

Автор фотографій у матеріалі Денис Кривопишин. Автор візуалізації даних на мапах Ігор Титаренко.

Сумські активісти очистили територію біля Реального училища. Що тепер планують там зробити

У середмісті Сум на вулиці Петропавлівська розташована будівля колишнього Реального училища. Його звели ще в 19 столітті, в часи розквіту сумських цукрових магнатів Харитоненків і відповідного розвитку міста. Однак останніми роками будівля Реального училища — занедбана, попри обіцянки й ухвалені рішення про виділення коштів на реставрацію.

Занедбаний стан архітектурної пам'ятки не влаштовував активістів зі спільноти «Суми майбутнього». Вони оголосили про толоку, зібрали волонтерів, знайшли вантажівку й за два дні робіт змогли прибрати від чагарників фасад і подвір'я будівлі. Про те, як це вдалося і що планують робити далі ми поговорили з учасниками спільноти: Юрієм Леонцем, співробітником управління містобудування та архітектури Сумської ОВА, Маргаритою, студенткою Сумського будівельного коледжу, Ігорем Титаренком і Олександром Бабичем — засновниками спільноти.

Перший крок на шляху до відродження Реального училища

Серед старовинних будівель Сум Реальне училище вирізняється величиною та багатою історією. Заклад був побудований у 1873 році й став одним із

перших у місті, доступним для всіх людей. Активісти кажуть, що через училище пройшли тисячі учнів і студентів, тому воно має сакральний сенс школи, яка функціонувала понад століття.

Архітектурно будівля завдовжки близько 80 метрів вирізняється високими стелями — поверхи сягають п'яти-шести метрів у висоту. За словами фахівців, це нетипово для цієї місцевості, серед п'ятиповерхових будинків училище виділяється висотою та масштабами.

Окрасою Реального училища колись були чавунні сходи та колона на вході, які нині частково зруйновані та розкрадені. Однак більшість оригінальних архітектурних елементів екстер'єру цегляної будівлі збереглися.

Цікавою є історія місцевості, де розташоване училище. Раніше тут був оборонний рів глибиною 12 метрів, залишки якого й донині можна розгледіти неподалік, каже учасник спільноти Ігор. Він додає, що до Російської імперії на цій землі була кінна площа та цвинтар.

«Училище наче кинули на площі, а потім її перетворили на парк. Територія мала стати санаторною зоною для учнів», — розповідають активісти.

«Ми помітили проблему, що всі сили керівництва міста спрямовані на війну, а простіші речі, які потребують невеликих коштів, залишаються поза увагою. Реальне училище — яскравий приклад, адже на його відновлення потрібно лише 30 мільйонів гривень. Це небагато для міського чи обласного бюджетів», — пояснює учасник спільноти та співробітник управління містобудування та архітектури Сумської обласної адміністрації Юрій.

Тож активісти вирішили зібрати толоку й почати повертати будівлю до життя. Юрій працював над отриманням необхідних дозволів, бо знає, як влаштований цей механізм завдяки роботі в ОВА. Команда поставила за мету

очистити від чагарників фасади, аби також зробити 3D-фотограметрію — високоякісну 3D-модель споруди. Це передусім потрібно Маргариті для її дипломного проєкту в Сумському машинобудівному коледжі.

«Я кожен день бачив Реальне училище у вікні маршрутки протягом чотирьох років навчання у коледжі, і весь час запитував себе, чому така визначна будівля стоїть занедбаною», — розповідає Юрій, співробітник управління містобудування та архітектури Сумської обласної адміністрації.

На заклик активістів влаштувати толоку в соцмережах відгукнулися приблизно 30 волонтерів. Уже за кілька днів разом із бензопилами, сокирами й вірою у власну спроможність спільнота почала прибирати хащі довкола Реального училища. Небайдужі сум'яни за два вихідні спиляли найбільші чагарники, що поросли на території колишнього навчального закладу.

«Ми хотіли показати громаді, що звичайні люди можуть самоорганізуватися та зробити те, що влада через різні обставини не робить. Хоча прибирання території — це лише перший крок на шляху до порятунку й відродження Реального училища», — пояснює ідею проведення толоки Олександр.

Одне з місцевих кафе зголосилося безплатно годувати волонтерів гарячими стравами. Комунальники обласного управління архітектури надали підйомник для зрізання ліан, що обвили фасад будівлі. Організатори толоки також розраховували продати зрубані дерева, щоб зібрати кошти для встановлення огорожі на території колишнього училища. Однак одразу колоди не забрали. Коли ж повернулися на подвір'я за кілька днів, виявилось, що дрова хтось викрав. Активісти не змогли дізнатися, хто це зробив, та все ж вирішили

не звертатися до поліції. Жартуючи кажуть, що наступного разу найматимуть охоронця.

Будівля занепаде, якщо нічого не робити

Колись процвітаюча школа занепала наприкінці 90-х років минулого століття. У 2000 році майже завершена реставрація будівлі раптово зупинилася, бо її припинили фінансувати. Активісти кажуть, що незавершені роботи та відсутність нагляду призвели до руйнувань та крадіжок комунікацій, вікон. Зрештою, у покинутій школі поселилися безпритульні собаки.

«У центрі одного з приміщень, куди якраз пробивався промінь сонця, ми побачили совок, завалений собачим послідом. Реальне училище перетворилося на пам'ятку занедбаності», — обурюється активіст Олександр.

Реальне училище має статус пам'ятки архітектури місцевого значення. Проте жодна з відповідальних організацій нібито не хоче взяти на себе тягар реставрації через брак фінансування та невизначеність з документацією, пояснюють активісти. Директорка школи, яка фактично продовжує володіти училищем, стверджує, що в неї немає коштів на порятунок споруди. Натомість міська влада перекидає відповідальність на управління архітектури, яке не має повноважень вимагати реставрації.

«Ми потрапили в глухий кут, де кожен перекидає відповідальність на іншого. Натомість неоціненна пам'ятка архітектури просто руйнується на очах», — наголошує Маргарита, студентка-архітекторка, яка прагне втілити проєкт ревіталізації, тобто пошуку нової функції Реального училища.

Активісти говорять, що влада не прислухається до їхньої пропозиції провести елементарні заходи захисту споруди від подальшого руйнування. Спільнота сподівається, що їхні зусилля привернуть увагу громадськості та

органів влади до долі Реального училища. Якщо нічого не робити, будівля може остаточно занепасти, і Суми втратять унікальну архітектурну пам'ятку епохи.

Університет архітектури в Реальному училищі

Маргарита, студентка-архітекторка Сумського будівельного коледжу, має мету — не лише зберегти цю пам'ятку для нащадків, а й дати їй нове життя. Відсутність чагарників дозволить якісно провести фотограметрію, а після створена 3D-модель будівлі дасть можливість якісно її вивчати. Крім того, дипломний проєкт дівчини присвячений комплексному дослідженню та реставрації будівлі Реального училища з подальшою ревіталізацією простору під університет архітектури в Сумах.

«У нас в місті близько 200 пам'яток місцевого значення. Хоч зараз немає можливості повністю відновити їх, ми можемо зберегти їх на папері та в цифровому форматі», — пояснює студентка-архітекторка.

Використовуючи старовинні креслення та фотографії, а також сучасні технології 3D-моделювання та фотограметрії, Маргарита прагне відтворити первісний вигляд будівлі з усіма деталями декору, плануванням приміщень та конструктивними особливостями. Для максимальної достовірності вона навіть планує заміряти підвали, де, за деякими джерелами, може знаходитися одне з небагатьох радіаційних укриттів часів СРСР.

Студентка переконана, що перетворення цієї історичної споруди на архітектурний університет дозволить не лише зберегти пам'ятку, а й популяризувати професію архітектора в Сумах.

«Зараз настав переломний момент в історії після війни, коли багато чого буде зруйновано. Відбудувати це доведеться нашому поколінню: архітекторам, будівельникам, інженерам, — роздумує Маргарита. — Хочеться, щоб ця професія розвивалася, щоб люди цінували внесок архітекторів».

Ігор, співзасновник спільноти «Суми майбутнього», а також архітектор, випускник Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова поділяє погляди Маргарити. На його думку, суспільство недооцінює роль архітектора, універсальної людини, яка поєднує знання інженера, будівельника та дизайнера.

«Архітектор вчиться бачити естетику, продумувати, як будівля вписується в контекст міста та природи. На жаль, часто замість архітекторів запрошують просто будівельників, які ставлять своєрідні «протези» замість гармонійного доповнення міського організму», — зауважує Ігор.

Активісти вірять, що їхня ініціатива допоможе реставрувати й ревіталізувати в майбутньому колишнє Реальне училища. Вони наголошують, що робота над спорудою, яка приховує в собі багаторічну історію, може стати гідним прикладом поваги до культурної спадщини рідного міста.

Автор фотографії Реального училища до толоки — Юрій Леонець, фото загального плану після толоки — Дубина Владислав.

Висновки

У роботі обґрунтовано актуальність створення конструктивних матеріалів з елементами візуалізації даних для локальних медіа під час війни. Проаналізовано дослідження, які свідчать про втому аудиторії від негативних новин та її запит на конструктивні й мотиваційні матеріали. Показано особливу роль таких публікацій у локальних медіа, які мають потенціал впливати на розвиток громад і підтримувати низові ініціативи.

Створені авторські матеріали відповідають цим запитам: вони висвітлюють позитивні практики урбаністики й активізму в Сумах, спонукають читачів долучатися до змін. Використання візуалізацій даних робить ці матеріали більш привабливими й зрозумілими для аудиторії. Водночас, тексти не оминають складнощів і проблем, що робить їх об'єктивними й повними.

Під час війни медіа мають зосереджуватися не лише на інформаційному контенті, а й писати матеріали більших форматів, щоб мотивувати власну аудиторію, підвищувати віру в майбутнє, спонукати до ініціативності. Активні громадяни, які готові розбудовувати свої міста, попри виклики воєнного часу, є запорукою стійкості суспільства. Конструктивна журналістика з фокусом на локальних темах і залученням візуальної складової — один із ефективних інструментів для цього. Тож можна стверджувати, що створена в рамках дипломної роботи добірка матеріалів відповідає як вимогам часу, так і потребам аудиторії.

У роботі проведено аналіз матеріалів на подібні теми в інших локальних медіа Сум. Результати показали, що конкуренти, які торкалися обраних мною тем, обмежувалися короткими інформаційними повідомленнями про події чи ініціативи, не заглиблюючись у їхні причини, наслідки чи значення для громади. Натомість, авторські матеріали, створені в межах цієї роботи, пропонують більш глибокий та аналітичний погляд на локальні ініціативи. Вони розкривають контекст, надають слово безпосереднім учасникам подій, пояснюють

потенційний вплив цих ініціатив на життя міста. Це робить їх більш релевантними для місцевої аудиторії.

Ще однією відмінністю авторських матеріалів є їхня мультимедійність. На відміну від більшості проаналізованих публікацій в інших медіа, вони активно використовують візуальний контент — фотографії, інтерактивні мапи та схеми, візуалізації даних. Це не лише робить матеріали більш привабливими та зрозумілими для читачів, а й дозволяє більш ефективно донести ключові меседжі та ідеї.

Таким чином, порівняльний аналіз підтверджує, що створені в рамках цієї роботи журналістські матеріали вирізняються на тлі існуючих публікацій в локальних медіа Сум. Вони пропонують більш глибоке, аналітичне та мультимедійне висвітлення важливих для громади тем, тим самим краще відповідаючи потребам сучасної аудиторії.

Загалом, ця робота демонструє потенціал конструктивної, локально орієнтованої журналістики в умовах війни. Вона показує, як медіа можуть не лише інформувати, а й мотивувати свою аудиторію, сприяти розвитку громадянського суспільства та низових ініціатив. Запропонований підхід та формати можуть бути використані іншими локальними медіа в Україні для більш ефективної комунікації зі своєю аудиторією та виконання своєї соціальної функції.